הגדה

של

פסח

בית השטה ✤ ה׳תש״ה

מאבות אל בנים. דרך כל הדורות נמסר דבר יציאת מצרים, זכרון אישי, אשר איננו מחויר ואיננו דוהה. „בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים״. אין לך שיא של הכרה היסטורית מרומם מזה, ואין לך התמזגות של יחיד וכלל – ברחבי כדור העולם ובעמקי הדורות — גדולה מאשר בצו פדגוגי עתיק זה. אינני יודע שום זכרון עתיק שכולו מופנה לקראת העתיד, שכולו סמל להווה ולעתידנו כמו „זכר ליציאת מצרים״.

ברל

הכּון, העוֹר!
עלה מבוֹר
עבדות, קלוֹן ופרך.
קרוֹב הקץ,
לבך אמץ
ואל תכשל הברך.
בפסוֹע עם
בראש מורם
גם ים יפנה דרך.

גורל אכזר,
כבד ומר,
השפיל ראשך עד שחוֹת.
בכוֹבד עוֹל,
ענות ושכוֹל,
הנחליף עוד כוֹח?
בארץ אור,
הנרא דרור
היקרא פקחקוֹח?

עָם שמש השכימו להרים — ומצאתם
הזהב הטוֹב והכתם.
והייתם ראשונים לאור שמש, ושאָבוֹ
איש איש מלוֹא נשמתוֹ ולבבוֹ.
ויקר בוֹקר־אל, בעוֹדוֹ הדש ורטוֹב,
יעברכם־נא עבוֹר ושטוֹף,
וכל־נוֹשן ובלה בלבבכם -- יתחדש!
וכל־פיגול ופסיל בו — יתקדש!
וצפנתם ושמרתם זה אוֹצר זהבכם,
והיה לכלכל בוֹ לבבכם.
ואם כבדים בחובות יצָאתם, ועניים —
ושבתם עשירים ונקיים.
הו, נמקי החוֹשך ירקבי האמש,
התפללו לשמש, לשמש!

הרטובי טל־אורות לאחיכם תשובו,
ורטבו מכם וינובו;
ואיש אל־בית אָביו ואיש אל־בית אחיו
תביאו־נא בשוֹרת המרחב.
ויצאתם וזרעתם מסביב את־אוֹרכם —
ונגה על־ראש כל־בני דוֹרכם,
וירד ומצא במרתף האֹפל

אחיכם הדך והשפל,
ורעד על־לבו האור והתרפק,
וחרש על־לבו יתדפק;
„קום, אָחי, התפלל — יש מקום לתפילה,
יש מקום לתקוה, — הוֹחִילה!"
וקם והתנער אחיכם בן אָמש
וצמא לשמש, לשמש!

ואם תוהו בקשתם אור־שמש לעין —
צאו ובראוהו מאָין!
חצבוהו מסלע, מצורים נקרוהו,
מפינות לבבכם משכוהו!
וחי אל האור, כי כאשר יחשף
כן יפרוץ ולעד לא יאָסף;
וגם נדחיכם יקומו ובאו
ואליכם אֶת נפשם ישאו,
ובחיקכם יניחו אֶת כל־געגועיהם
הקדושים — ומסרום לבניהם,
ודורות לדורות ינחילו ויצוו:
חיו, עבדו הרבה וקוו!
הו, גמולי מחשך, עתיקי מאָמש —
תלו שמש על ראשכם, תלו שמש!

מה יפית, האביב!
בשדה, באחו
הציצים יפרחו,
צהלת חיים סביב.
מה יפית, האביב!
מה נעמת, האביב!

מה יפית, העולם!
ים דגן שטוח
יך גלים ברוח,
ומאירים פני האגם.
מה יפית, העולם!
מה נעמת, העולם!

מה יפית, בוקר אור!
כל ענף, כל עשב
יגמעו טל כסף,
ישתו טל, יפיצו מור.
מה יפית, בוקר אור!
מה נעמת, בוקר אור!

פקדת הארץ ותשוקקה רבת תעשרנה פלג אלוהים מלא מים תכין דגנם כי כן תכינה: תלמיה רוה נחת גדודיה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך: עטרת שנת טובתך ומעגליך ירעפון דשן: ירעפו נאות מדבר וגיל גבעות תחגורנה: לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו־בר יתרועעו אף ישירו:

ניבים דוברים אלי: זרעינו
במענית לבב:
ויום יגיע והיינו
לשבלי זהב.

ויֶלד רך יבוא אליך
פרחי דגן לבור;
והלך דל במלילותיך
רעבונו ישבור.

חרש, חורש, וזרע, זורע,
במענית הלב.
ובואו, בואו, זר ורע
לחג קציר קרב!

כתנת פסים לבש הגן
וכסות רקמה מדי דשאו
ומעיל תשבץ עטה כל עץ
ולכל עין הראה פלאו
ולכל ציץ חודש לזמן
חדש יצא שוחק לקראת בואו

אך לפניהם שושן עבר
מלך על כל הורם כסאו
יצא מבין משמר עליו
וישנה את בגדי כלאו
מי לא ישתה יינו עליו
האיש ההוא ישא חטאו.

הגיע ליל פסח כל העולם כולו אומר הלל כי
בלילה זה אוצרות טללים נפתחים:

טל תן לרצות ארצך. שתנו ברכה בדיצך.
רב דגן ותירוש בהפריצך. קומם עיר בה חפצך.
בטל:

טל יעסיס צוף הרים. טעם במאדך מבחרים.
חנוניך חלץ ממסגרים. זמרה ננעים וקול נרים.
בטל:

הריני

מוכן ומזומן לקים המצוה לספר ביציאת מצרים יחד עם
כל ישראל:

הא לחמא עניא — זה לחם העוני שאכלו אבותינו בארץ
מצרים: כל דכפין ייתי וייכול. כל הכמה לחירות יאתה
ויפסח עמנו:

הא לחמא עניא די אכלו אהבתנא
כל דכפין ייתי וייכול,
השתא הכא
השתא עבדי

בארעא דמצרים.
כל דצריך ייתי ויפסח,
לשנה הבאה בארעא דישראל
לשנה הבאה בני חורין:

מה

נשתנה הלילה הזה מכל הלילות? שבכל הלילות ובכל הימים אנו טרודים בדאגות ושקועים בחולין, והלילה הזה כולנו מכונסים, מסובים יחדיו ומכוונים את לבנו לשמחת החג:

עבדים היינו לפרעה במצרים. ויוציאנו יי אלוהנו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה: ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים:

ועל אחת כמה וכמה
טובה כפולה ומכופלת
למקום עלינו
שהוציאנו ממצרים:

ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו זקנים, כולנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח:

בכל דור ודור חייב אדם לראות את
עצמו כאילו הוא יצא ממצרים:

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן־עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני־ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה: עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

וימת יוסף וכל־אחיו וכל הדור ההוא: ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד ותמלא הארץ אותם: ויקם מלך־חדש־על־מצרים אשר לא־ידע את־יוסף: ויאמר אל־עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו:

הבה נתחכמה לו פן־ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם־הוא על־
שונאינו ונלחם־בנו ועלה מן־הארץ: וישימו עליו שרי מסים למען ענותו
בסבלותם ויבן ערי מסכנות לפרעה את־פתום ואת־רעמסס: וכאשר יענו
אותו כן ירבה וכן יפרוץ ויקוצו מפני בני ישראל: ויעבידו מצרים את
בני ישראל בפרך: וימררו את־חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים ובכל־
עבודה בשדה את כל־עבודתם אשר־עבדו הם בפרך:

ויצו פרעה את־הנוגשים בעם ואת־שוטריו לאמור: לא תוסיפוּן לתת
תבן לעם ללבון הלבנים כתמול שלשום הם ילכו וקששו להם תבן: ואת־
מתכונת הלבנים אשר הם עושים תמול שלשום תשימו עליהם לא תגרעו
ממנו כי נרפים הם: תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה:

היו ישראל מקוששים את הקש במדבר ורומסים בחומר:
רחל בת בנו של שותלח היתה הרה ללדת ורמסה בחומר
עם בעלה ויצא הולד ממעיה ונתערב בתוך המלבן וירד
מיכאל והעלהו לפני כסא הכבוד: אותו לילה נגזר
גזר דין על מצרים:

ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל־אחיו וירא בסבלותם וירא
איש מצרי מכה איש־עברי מאחיו: ויפן כה וכה וירא כי־אין איש ויך
את־המצרי ויטמנהו בחול: ויצא ביום השני והנה שני־אנשים עברים נצים
ויאמר לרשע למה תכה רעך: ויאמר מי שמך לאיש שר ושופט עלינו
הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את־המצרי ויירא משה ויאמר אכן נודע
הדבר: וישמע פרעה את־הדבר הזה ויבקש להרוג את משה ויברח משה
מפני פרעה וישב בארץ־מדין ויהי רועה את־צאן יתרו כהן מדין: וינהג
את־הצאן אחר המדבר ויבוא אל־הר האלוהים חרבה: וירא הנה סנה בוער
באש והסנה איננו אוכל: ויאמר משה אסורה־נא ואראה את־המראה הגדול
הזה מדוע לא־יבער הסנה: ויקרא אליו אלוהים מתוך הסנה ויאמר משה
משה ויאמר הנני: ויאמר יהוה ראה ראיתי את־עני עמי אשר במצרים
ואת־צעקתם שמעתי מפני נוגשיו כי ידעתי את־מכאוביו: ועתה לכה
ואשלחך אל־פרעה והוצא את־עמי בני־ישראל ממצרים: וילך משה ויאסוף
את־כל־זקני בני ישראל: וידבר משה כן אל־בני ישראל ולא שמעו אל־
משה מקוצר רוח ומעבודה קשה:

לך, בוא מצרימה ובאת אל הנענים והאומללים, אל כל הנאנחים והנדכאים, ואמרת אליהם כי עבדים הם — והם לא יבינו; ואמרת אליהם כי אומללים הם — והם לא ידעו; וכי גדול ענים ונורא לחצם — והם לא יאמינו; ופקחת את עיניהם בחוזק־יד על כל לחצם ועל כל ענים — וגאלת אותם. ועם רב ימשך אחריך מקרב אחיך, אשר לא ידעת ואשר לא ידעוך עוד, ומקרב כל העם מסביב אשר רע ומר להם. והיית לאב המון־אדם־רב ולראש שבטיו, ועשית מן התולעים — אדם ומן האדם — עם ומעפרות חול — ארץ.

היום אתם יוצאים בחודש האביב

אל ארץ הכנעני והחתי והאמורי והיבוסי ארץ זבת חלב ודבש:

החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה: בעשור להודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית: וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בחפזון:

היום אתם יוצאים בחודש האביב:

וישא העם את־בצקו טרם יחמץ משארותם צרורות בשמלתם על־שכמם: ויאפו את־הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי־גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם־צידה לא־עשו להם:

היום אתם יוצאים בחודש האביב:

זכר את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים

ויהי בשלח פרעה את־העם ולא־נחם אלוהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלוהים פן־ינחם העם בראותם מלחמה ושבו מצרימה: ויסב אלוהים את־העם דרך המדבר ים־סוף וחמושים עלו בני־ישראל מארץ מצרים:

ויּגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל־העם ויאמרו מה־זאת עשינו כי־שלחנו את־ישראל מעבדנו: ויאסור את־רכבו ואת־עמו לקח עמו: וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חונים על־הים כלסוס רכב פרעה ופרשיו וחילו על־פי החרות לפני בעל צפון: ופרעה הקריב וישאו בני־ישראל את־עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם וייראו מאוד ויצעקו בני־ישראל אל־יהוה: ויאמרו אל־משה המבלי אין־קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה־זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים: הלא־זה הדבר אשר דיברנו אליך במצרים לאמור חדל ממנו ונעבדה את־מצרים כי טוב לנו עבוד את־מצרים ממותנו במדבר: ויאמר משה אל־העם אל תיראו התיצבו וראו את־ישועת יהוה אשר־יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את־מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד־עולם:

תניא היה רבי מאיר אומר: בשעה שישראל היו עומדים על שפת הים היו שבטים מנצחים זה עם זה; זה אומר אני יורד תחילה לים. וזה אומר אני יורד תחילה לים: קפץ שבטו של בנימין וירד תחילה לים: והיו שרי יהודה רוגמים אותם: אמר לו רבי יהודה. לא כך היה המעשה. אלא זה אומר אין אני יורד תחילה לים. וזה אומר אין אני יורד תחילה לים. קפץ נחשון בן־עמינדב וירד לים תחילה:

ויבואו בני־ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם: וירדפו מצרים ויבואו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל־תוך הים: ויט משה את־ידו על־הים וישב הים לפנות בוקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו: וישובו המים ויכסו את־הרכב ואת־הפרשים לכל חיל־פרעה הבאים אחריהם בים לא־נשאר בהם עד־אחד: ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים:

וירא ישראל את־מצרים מת על־שפת הים:

ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את־התוף בידה ותצאנה כל־הנשים אחריה בתופים ובמחולות:

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל: צללו כעופרת במים אדירים:

אותה שעה ביקשו מלאכי־השרת לומר שירה
לפני הקדוש־ברוך־הוא: אמר להם הקדוש־
ברוך־הוא:

מעשי ידי טובעים בים
ואתם אומרים שירה
לפני:

וילכו שלושת־ימים במדבר ולא־מצאו מים: וירב העם עם־משה ויאמרו תנו לנו מים ונשתה: ויצמא שם העם למים וילן העם על־משה ויאמר למה זה העליתנו ממצרים להמית אותי ואת־בני ואת־מקני בצמא: ויבכו בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר: זכרנו את־הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשואים ואת האבטיחים ואת־החציר ואת־הבצלים ואת השומים: ועתה נפשנו יבשה:

וידבר יהוה אל־משה לאמור: שלח־לך אנשים ויתורו את־ארץ כנען אשר־אני נותן לבני ישראל איש אחד איש אחד למטה אבותיו תשלחו כל נשיא בהם: וישלח אותם משה ממדבר פארן לתור את־ארץ כנען ויאמר אליהם עלו זה בנגב ועליתם את־ההר: וראיתם את־הארץ מה־היא ואת־העם היושב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם־רב: ומה הארץ השמנה היא אם־רזה היש בה עץ אם־אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ: ויעלו ויתורו את־הארץ ממדבר־צן עד־רחוב לבוא חמת: ויבואו עד־נחל אשכל ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאוהו במוט בשנים ומן הרימונים ומן התאנים:

וישובו מתור הארץ מקץ ארבעים יום: וילכו ויבואו אל־משה ואל־אהרן ואל־כל־עדת בני־ישראל אל־מדבר פארן קדשה וישיבו אותם דבר ואת־כל־העדה ויראום את־פרי הארץ: ויספרו־לו ויאמרו באנו אל־הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש היא וזה פריה: אפס כי־עז העם היושב בארץ: ויוציאו דיבת הארץ אשר תרו אותה אל־בני ישראל לאמור הארץ אשר עברנו בה לתור אותה ארץ אוכלת יושביה היא: ויהס כלב את־העם אל־משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי־יכול נוכל לה:

ותשא כל־העדה ויתנו את־קולם ויבכו העם בלילה ההוא: וילונו על־משה ועל־אהרן כל בני ישראל ויאמרו אליהם כל־העדה לו־מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה לו־מתנו; ולמה יהוה מביא אותנו אל־הארץ הזאת לנפול בחרב נשינו וטפנו יהיו לבז הלא טוב לנו שוב מצרימה:

קומו, תועי מדבר, צאו מתוך השממה;
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה.
רב־לכם לנוע, לנוד בערבה —
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה —
רק ארבעים שנה נתע בין ההרים —
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים.
אַל־נא יעצרונו פגרי הנחשלים,
שבעבדותם מתו — נפסח על־החללים!
ירקבו בקלונם סרוחים על־צרורותם,
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.
ימתק למו חלומם, חלום רוב בצלים, שומים,
דוודים מלאי בשר רבים ועצומים.
עוד היום או מחר יחלוק רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים.

קומו, איפוא, נדים! עזבו את השממה!
אַך אַל־יעל קולכם, דרכו עוז בדממה!
פן־צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו —
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו!
איש בלבבו ישמע קול אלוה דובר:
„לך! היום אל־ארץ חדשה אתה עובר
לא! לא לחם קלוקל, שלו ודגן שמים —
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!
לא! לא אוהל תוהו ועליות שחקים —
בית אחר תבנה, אוהל אחר תקים!
כי מלבד המדבר תחת השמים,
עוד לאלוה עולם גדול, רחב ידים.
ומלבד ילל הישימון, דמי הציה —
תרגיש תחת שמשו ארץ יפה־פיה".

ועבדים היינו בכל דור ודור ובכל אתר ואתר. נפוצים בין העמים, נמקים במחשכי הגלות, משועבדים יובלות על יובלות בכל קצות הארץ — לא ידענו מרגוע וחיינו תלויים לנו מנגד. ונרא את הארץ אשר מתחת לרגלינו, והנה היא ברזל, ואת השמים אשר על ראשינו — והנה הם נחושה. ונהי לצל זוועה לכל עמי הארץ. ונזעק אל האלהים מתוך מחילות השעבוד ומעל מוקדי האוטו־דה־פה ולא נענינו. ונשא בלבנו את זעם חרון ענותנו ואת תוחלת חזון תקומתנו מדור לדור.

> וְהִיא שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבַד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם:

מרי השעבוד מדורות, אנקת עבדים נענים, נעורים חמוסים, ריבואות אדם טבוחים, דורות ילדים עשוקים מלחם, עלבון עמים מדוכאים, נשרפים על חרות המחשבה והמצפון. הכמיהה מדורות לחופש, הזעם של מתפרצים לגאולה, ההתאזרות של דורות לשחרור — גלומים ועצורים בנו. שבע נפל האדם הלוחם לחופש וקם.

המלחמה הגלויה והחבויה רוצחת רבבות. רשע עולם מדורות חוגר מלוא הכוח למבחן הקיום. ההיסטוריה האנושית נקלעת מקוטב העבדות אל קוטב הגאולה, מתבוססת בדמיה. כוחות עולם מתמודדים ונאבקים יום יום. עם שלם, עמנו מתבוסס בדמו, מובל לטבח. „כל הארץ לו גרדום״. הקשובים אנו להד העולה מעמקי דורות ומצווה עלינו: העיזו, עלו, צאו מבית העבדים!

כיום הזה — יום אשר לא היה עוד כמוהו לרוע מיום אשר הלכנו בגולה, יום של פחדים בלתי נפסקים ואי־אמון בחיים לשארית הנמצא, שכולו כזבח ארוך דומה — כיום הזה — יום שהאדם נמכר בו למולך, הנשמות העדינות הולכות ונמקות משעבוד וכבלים, העניות והגסות והזדון שופכים את ממשלתם על כל „והשכינה תכבוש בענן ראשה ומעוצר כאב וכלימה היא פורשת ובוכה״

סביבי גלים הזועמים,
קולות איתן הרועמים,
אני, מה דל הנני!

סביבי רוחות הסוערות
ושלהבות הבוערות
ומי ירחמני?

לבי הומה, הרד, יתר
אל מול עולם אדיר וזר.

ימים רעים, יסורים קשים ואולם חזון אחד יחיה את כולנו, את כל העובדים. אם לא למעננו, אם עינינו לא תראינה — בשביל כל עמנו הרווה דם אנו בונים בית.
וכיום הזה — תהיינה עינינו נשואות ופקוחות. נשמור על שארית כוחותינו
תהיינה שפתינו סגורות. יהיו פנינו נחושים.
יתגדל ויתקדש האדם העברי

ועתה הנה קמנו לפרוק מעלינו את עול הגלות ולעשות לנו ארץ חדשה ושמים חדשים ביד חזקה ובזרוע נאמנה; למצוא מנוח לכף רגלנו ולחדש את בריתנו עם האדמה הזאת —

ועוד רבה הדרך לפנינו. ואפילו כולנו פועלים, כולנו מגשי־מים — חובה עלינו לשוות את החזון לנגד עינינו תמיד.

יצאנו לשנות את פני העולם, לשים קץ לשעבוד אדם באדם, והקץ נעוץ בחביון הדורות. שבע נפול ושבע נקום, כי עמנו הצדק ושחרור האדם.

נולדנו עם הנץ החמה של האדם המשתחרר. בכל מערכות האנושיות לחרות שם היינו, בכל שדה קטל של מדוכאים, בכל „יציאות מצרים״ של כל העמים וכל הדורות: על גרדום ועל מוקד, בבתי כלא ועל בריקדות.

אך גם אם שבע נפול, נקום ונתעודד. אנו ואלה אשר יבואו אחרינו ויצאו בעקבותינו, כאשר יצאנו אנחנו בעקבות סוללי דרכנו לפנינו. עד בוא היום והיה דגלנו לדגל החברה המ־שוחררת, עד יקום האדם במלוא קומתו ויתגלה לעין כל באור הנצחים הצפון בו, כשדעתו רחבה ולבו טהור וידיו נאמנות וחייו חופש וצדק, וכבוד כל אדם ראש פינה הוא לחברה הנגאלת.

אחי בגדו כמו נחל	כאפיק נחלים יעבורו:
כי טוב קויתי ויבוא רע	ואיהלה לאור ויבוא אופל:
ויהי לאבל כנורי	ועוגבי לקול בוכים:

קדמוני ימי־עוני:

מנעי קולך מבכי	ועניך מדמעה:
כי יש שכר לפעולתך	ושבו מארץ אויב:
עוד אבנך ונבנת	בתולת ישראל:
ויש־תקוה לאחריתך	ושבו בנים לגבולם:

נברך

עַל הגפן ועַל פרי הגפן
ועַל תנובת השדה
ועַל ארץ חמדה טובה
ורחבה שהונחלה
לאבותינו ולנו לאכול
מפריה ולשבוע מטובה:

שירים לאחר הסעודה

מה־טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל:

∷

השיבנו אליך ונשובה.

∷

אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי:
עזרי מעם יהוה עושה שמים וארץ:
אַל יתן למוט רגלך, אַל ינום שומרך:
הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל:
אדני שומרך, אדני צלך ליד ימינך:
יומם השמש לא יככה וירח בלילה:
אדני ישמרך מכל רע, ישמור את נפשך:
ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם.

∷

בצאת ישראל ממצרים
היתה יהודה לקדשו
הים ראָה וינוס

בית יעקב מעם לועז:
ישראל ממשלותיו:
הירדן יסוב לאָחור:

ההרים רקדו כאילים   גבעות כבני־צאן:
מה־לך הים כי תנוס   הירדן תסוב לאָחור:
ההרים תרקדו כאילים   גבעות כבני־צאן:
מלפני אָדון חולי אָרץ   מלפני אלוה יעקב:
ההופכי הצור אגם־מים   חלמיש למעינו־מים:

בשוב ה׳ אֶת־שיבת ציון   היינו כחולמים:
אָז ימלא שחוק פינו   ולשוננו רינה
אָז יאמרו בגוים הגדיל ה׳   לעשות עם־אלה:
הגדיל ה׳ לעשות עמנו   היינו שמחים:
שובה ה׳ אֶת־שביתנו   כאפיקים בנגב:
הזורעים בדמעה   ברינה יקצורו:
הלוך ילך ובכה   נושא משך־הזרע
בוא־יבוא ברינה   נושא אלומותיו:

אודך כי עניתני   ותהי־לי לישועה:
אבן מאסו הבונים   היתה לראש פינה:
מאת ה׳ היתה זאת   היא נפלאת בעינינו:
זה־היום עשה ה׳   נגילה ונשמחה בו:
פתחו־לי שערי־צדק   אָבוא־בם אודה יה:
זה־השער לה׳   צדיקים יבואו בו:

אליהו הנביא,
אליהו התשבי,
אליהו הגלעדי,
במהרה יבוא אלינו
עם משיח בן־דוד.

אליהו הנביא על כסאו הרם
כמלך בהודו בראש כל העם.
בימינו כוס ישע הוא ישא על כל
וברכה יברך ברינה וקול.

ויצאה הברכה מים עדי ים
וענה ישראל „אָמן!" קול רם.
אָמן ואָמן, במהרה בימינו
יעלה ויבוא משיח צדקנו.

אין אדיר כה'. ואין ברוך כבן עמרם:
אין גדולה כתורה. ואין דגולים כישראל:
מפי אל. ומפי אל. יבורך כישראל:
אין הדור כה' ואין ותיק כבן עמרם:
אין זכה כתורה. ואין חכמים כישראל:
מפי אל. ומפי אל. יבורך כישראל:
אין טהור כה'. ואין יחיד כבן עמרם:
אין כבירה כתורה. ואין תמימים כישראל:
מפי אל. ומפי אל. יבורך כישראל:
אין קדוש כה'. ואין רחום כבן עמרם:
אין שלמה כתורה. ואין תמימים כישראל:
מפי אל. ומפי אל. יבורך כישראל:

אדיר במלוכה. בחור כהלכה. גדודיו יאמרו לו:
לך ולך. לך כי לך. לך אף לך. לך ה' הממלכה.
כי לו נאה. כי לו יאה:
יחיד במלוכה. כביר כהלכה. למודיו יאמרו לו:
לך ולך. לך כי לך. לך אַף לך. לך ה' הממלכה.
כי לו נאה. כי לו יאה:

חד גדיא, חד גדיא, דזבין אבא בתרי זוזי,
חד גדיא, חד גדיא:

ואתא שונרא ואכלה לגדיא,
דזבין אבא בתרי זוזי,
הד גדיא, הד גדיא:

ואתא כלבא ונשך לשונרא,
דאכלה לגדיא,
דזבין אבא בתרי זוזי,
הד גדיא, הד גדיא:

ואתה הוטרא והכה לכלבא,
דנשך לשונרא, דאכלה לגדיא,
דזבין אבא בתרי זוזי,
הד גדיא, הד גדיא:

ואתא נורא ושרף להוטרא,
דהכה לכלבא, דנשך לשונרא,
דאכלה לגדיא דזבין אבא בתרי זוזי,
הד גדיא, הד גדיא:

ואתא מיא וכבה לנורא,
דשרף להוטרא, דהכה לכלבא,
דנשך לשונרא, דאכלה לגדיא,
דזבין אבא בתרי זוזי,
הד גדיא, הד גדיא:

ואתא תורא ושתא למיא,
דכבה לנורא, דשרף להוטרא,
דהכה לכלבא, דנשך לשונרא,
דאכלה לגדיא, דזבין אבא בתרי זוזי,
הד גדיא, הד גדיא:

ואתא השוחט ושחט לתורא,
דשתא למיא, דכבה לנורא,
דשרף להוטרא, דהכה לכלבא,
דנשך לשונרא, דאכלה לגדיא,
דזבין אבא בתרי זוזי,

חד גדיא, חד גדיא:

ואתא מלאך-המות ושחט לשוחט,
דשחט לתורא, דשתא למיא,
דכבה לנורא, דשרף להוטרא,
דהכה לכלבא, דנשך לשונרא,
דאכלא לגדיא, דזבין אבא בתרי זוזי,

חד גדיא, חד גדיא:

ואתא הקדוש-ברוך-הוא
ושחט למלאך-המות, דשחט לשוחט,
דשחט לתורא, דשתא למיא,
דכבה לנורא, דשרף להוטרא,
דהכה לכלבא, דנשך לשונרא,
דאכלא לגדיא, דזבין אבא בתרי זוזי,

חד גדיא:

דפוס הקיבוץ המאוחד, עין־חרוד